

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 24 декември 2020 година, врз основа на примена жалба од Фондација Метаморфозис, ја донесе следната:

ОДЛУКА

Интернет – порталот „Лидер“, со текстот насловен „(Фото) Ова се луѓето кои бришат содржини од Facebook во Македонија!“, го прекрши Кодексот на новинарите во членовите 1 и 3.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 25 ноември 2020 година, Фондацијата за интернет и општество Метаморфозис поднесе жалба за текстот со наслов „(Фото) Ова се луѓето кои бришат содржини од Facebook во Македонија!“, објавен на 12 ноември 2020 годијна, на интернет – порталот „Лидер“ (www.lider.com.mk).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување, незастапена втора страна и говор на омраза, односно дека Кодексот на новинарите е прекршен во членот 1 и 10.

Жалителот како целосно невестинити ги отфрла написите во текстот на „Лидер“ дека вработени во Фондацијата бришеле содржини од социјалната мрежа Facebook. Во жалбата се посочува дека таквите тврдења се дезинформации и можат да се окарактеризираат како клевети. Од „Метаморфозис“ појаснуваат дека програмата за проверка на факти што ја користат во организацијата воопшто не содржи опција за отстранување или бришење на содржини од социјалната мрежа Facebook.

Жалителот истакнува дека објавувањето на колаж од фотографии на дел од вработените, како и испишувањето на имињата и презимињата на речиси сите вработени го сметаат за исклучително злонамерно неновинарско однесување, кое претставува повик за јавен линч, а со објавата на невестинитите тврдења се нанесува голема штета врз угледот на „Метаморфозис“ и на сите вработени.

„Дополнителна штета се прави со објавување на имиња на лица кои одамна не се дел од тимот на „Метаморфозис“, што претставува уште една груба манипулација и дезинформација. Спротивно на новинарската етика, ниту еден од медиумите што ги имаат објавено клеветничките написи нема побарано коментар од „Метаморфозис“, ниту од која било друга засегната страна, што е во директна спротивност на Кодексот на новинари на Македонија“, се вели во поднесената претставка.

Од Фондацијата „Метаморфозис“, меѓу другото, нагласуваат и дека испратиле демант до интернет - порталот „Лидер“ за објавената спорна содржина, која што е предмет на оваа жалба, но оти демантот не бил објавен од страна на порталот.

Во прилог на претставката до Советот за етика, жалителот достави и примерок од демантот, испратен до медиумот.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Лидер“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Медиумот не одговори на наводите на жалбата.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно одлучи дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членовите 1 и 3.

Член 1: „Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.

Член 3: „Новинарот ќе настојува да биде обезбедено објавување на исправка, деманти и одговор во случај кога ќе биде утврдена неточност на информација“.

Комисијата во оспорениот текст не најде доволно елементи за да констатира говор на омраза, ниту прекршување на членот 10 од Кодексот на новинарите, на кои упатува подносителот на жалбата.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 24 декември 2020 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, заклучи дека оспорениот текст е непрофесионален и неетички, пред сè, од аспект на обезбедување минимум објективна и проверена информација.

Авторот, кој не е потпишан на текстот, изнесува сериозни тврдења дека група вработени во невладината организација „Метаморфозис“ бришеле содржини на Facebook, без таквите наводи воопшто да ги поткрепи со аргументи или докази, ниту да наведе каков било извор на информацијата. Медиумот, меѓу другото, во рамките на текстот наведува 30-ина имиња и презимиња на вработени во организацијата, кои се преземени од импресумот на Фондацијата, а за деветмина од нив се објавени и фотографии.

Новинарскиот производ е едностран, а авторот веста ја нуди како факт, кој лесно може да доведе до јавно „жигосување“ на индивидуи и негативно да се одрази врз репутацијата и угледот на организацијата. Фондацијата не добила простор да ги потврди или отфрли таквите информации, а новинарот не го испочитувал основното новинарско правило да побара став од сите засегнати страни, во случајов, и од „Метаморфозис“, чии вработени се предмет на тврдењата дека бришеле содржини на социјалните мрежи.

Оттука, членовите на Комисијата најдоа дека интернет порталот „Лидер“ го прекршил **членот 1** од Кодексот на новинарите, чија отстапка особено е нагласена во насловот и во следните реченици:

„(Фото) Ова се луѓето кои бришат содржини од Facebook во Македонија!“

„Во изминатите месеци на facebook може да се забележи дека често се отстрануваат содржини. Ова се случува откако социјалната мрежа лансираше програма за fact checking.“

„Во Македонија, регистрирани факт чекери се од невладината организација Метаморфозис, кои имаат своја платформа.“

Новинарот треба да обезбеди „втора страна“, односно да им даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика.

Проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството, затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку два меѓусебно неповрзани извора. Доколку новинарот процени дека непотврдена информација е од јавен интерес, должен е да ја објави, но со јасна назнака дека станува збор за непотврдена информација.

Во продолжение, Комисијата утврди дека медиумот не ја испочитувал и обврската да го објави демантот, испратен од „Метаморфозис“. Ова уште повеќе што е порталот „Лидер“ е извор на информацијата, која во меѓувреме, ја пренеле и неколку други медиуми. Со тоа, медиумот го прекршил и **членот 3** од Кодексот на новинарите, според кој новинарот ќе настојува да биде обезбедено објавување на исправка, деманти и одговор во случај кога ќе биде утврдена неточност на информацијата.

Моралната одговорност за неточноста на информацијата паѓа на новинарот и затоа е важно тој самиот да влијае и да обезбеди демант, исправка или одговор во медиумот во кој информацијата е објавена, а чијшто автор е тој. На тој начин, новинарот го штити и сопствениот интегритет, но и интегритетот на медиумот во кој работи.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

На седницата на 24 декември 2020 година, членот на Комисијата, Теофил Блажевски, беше изземен од расправата, во согласност со член 11 од Правилникот за работа поради судир на интереси, а сè со цел, да се обезбеди мериторност во одлучувањето и спречување на делегитимирање на одлуката на Комисијата.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Лилјана Пецова – Илиеска, Мери Јордановска и Ердџан Ахмет.

Се обврзува интернет – порталот „Лидер“ (www.lider.com.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

